

**ПО ВЪПРОСА ЗА ЗНАЧЕНИЕТО НА ПИСМЕНИТЕ
ДОКАЗАТЕЛСТВА, ОБОСНОВАВАЩИ ИСКАНЕТО ЗА
ОБЕЗПЕЧЕНИЕ НА ИСК**

д-р Атанас Симеонов Иванов, съдия
nasko_nbu@abv.bg

**THE MATTER OF THE SIGNIFICANCE OF WRITTEN EVIDENCE
JUSTIFYING THE REQUEST FOR SECURITY OF THE CLAIM**

Dr. Atanas Ivanov

***Анотация:** Обезпечителният процес е със спорен характер, което го доближава до исковото. Съдът се произнася, преценявайки вероятната основателност на иска, която преценка се извършва чрез оценка на представените писмени доказателства, като с акта съдът установява дали правото на обезпечение на иска принадлежи на молителя или обратното –непринадлежи.*

***Annotation:** The security process is controversial, which brings it closer to the claim. The court rules, assessing the probable validity of the claim, which assessment is made by estimating the submitted written evidence, and with the deed the court establishes whether the right to security of the claim is hold by the applicant or not.*

Осъществяването защитата на материалното правоотношение, може да бъде затруднено с предприемането от ответника на такива действия, които да създадат пречки за изпълнението на съдебния акт, с който се търси защита, като по този начин се накърнява търсената с исковия и изпълнителен процес защита. Развивайки се във времето този процес, като съвкупност от извършвани едно след друго действия, в хода на който следва да се реши спора, съществува възможност за ответника да предприеме действия по разпореждане с предмета на спора и да осуети по този начин търсената от ищеца защита. За преустановяването на такива действия, законът предвижда възможност за заинтересуваното лице да иска от съда постановяване на мерки, които да запазят съществуващото до решаване на спора, по реда на обезпечителния процес.

Съгласно разпоредбата на чл. 389, ал. 1 от ГПК, във връзка с чл. 391, ал. 1 от ГПК, ищецът във всяко положение на делото, до приключване на съдебното дирене във въззивното производство, може да поиска от съда да допусне обезпечение на иска, ако за ищеца ще бъде невъзможно или ще се затрудни осъществяването на правата по евентуалното бъдещо решение (наличие на обезпечителна нужда). С налагането на обезпечителната мярка при обезпечаването на иска се защитава интереса на заинтересуваното лице- ищеца, като му се осигурява (обезпечава) едно бъдещо изпълнение на благоприятно за него съдебно решение. Осуетяването възможността ответникът да попречи на изпълнението на решението, в случай че искът е подкрепен с пис-

мени доказателства или ако бъде представена гаранция в определен от съда размер съгласно чл. 180 и 181 от ЗЗД, по аргумент от чл. 391, ал. 1, т. 2 от ГПК, съдът осъществява с определение (чл. 395, ал. 2, във връзка с чл. 396, ал. 1 от ГПК). С този акт съдът дава защита не като разрешава правен спор, а като създава временни правни положения, чиято цел е подготвяне и обезпечаване нормалното осъществяване на правните последици, които ще възникнат евентуално от едно съдебно решение, постановено в производството, което се осигурява с обезпечителното производство.

При обезпечителната защита, както останалите видове форми на защита, заинтересуваното лице – ищеца по един бъдещ или висящ процес, има право спрямо държавата в лицето на съда, при наличие на предпоставките, визирани в закона, да ограничи правната сфера на трето лице, което се явява ответник по бъдещ или висящ процес. Установявайки предпоставките, съдът допуска защитата чрез обезпечение, като властнически налага на другата страна-ответника по иска, надлежната обезпечителна мярка. Правото на заинтересуваната страна да предизвика определени действия от страна на съда представлява предоставена от закона възможност на лицето спрямо съда да предостави право на защита, при наличие на предпоставките за тази защита. Установяване наличието на това право съдът извършва във фазата на обезпечителното производство по допускане на обезпечаването на иска, като акта, с който завършва това производство удостоверява това субективно право на обезпечение. В това производство предмет на проверка е наличието на обезпечителна нужда-искът да е допустим и вероятно основателен, и наличие на опасност, че без обезпечението изпълнението на правата по евентуалното бъдещо решение ще е безуспешно аргумент от чл. 391, ал. 1 от ГПК). Правото на обезпечение на иска е публично право, което има за задача, производна от исковата форма на защита на предмета на спора, да защитава (охранява) интересите на ищеца. Поставя се въпроса – каква трябва да бъде оценката на доказателствата, обосноваващи искането за обезпечение? Отговорът на този въпрос е предмет на изследване в статията.

Предпоставките за допускане на обезпечението са: предявеният иск да е допустим, вероятно основателен и да има обезпечителна нужда. Преценката за вероятната основателност на иска се извършва въз основа на въведените твърдения и подкрепящите ги писмени доказателства – аргумент от чл. 391, ал. 1, т. 1 ГПК.

Изискването за наличие на обезпечителна нужда се поставя от закона, без изрично да посочва следва ли тя да бъде доказана. Законът изисква обезпечителна нужда наред с убедителните писмени доказателства или гаранцията, които обосновават вероятната основателност на иска.

По силата на състезателното начало, страните в процеса следва да докажат фактите, на които основават своите искания – аргумент от чл. 8, ал. 2 ГПК. В определени случаи, приема теорията и съдебната практика, обезпечителната нужда се предполага, ако няма факти, които да я опровергават. Касае се в случая за косвено доказване, което има за резултат създаване на убеждение в съзнанието на съдията, че правнорелевантният факт се е осъществил, без да се достига до пълна сигурност – налице е степен на вероятност. Достатъчно е твърдението за опасност да е вероятно установено. Достатъчно е страната – молител, да изложи всички факти, въз основа на които счита, че може да се направи извод за наличие на обезпечителна нужда. Трябва да са изложени от молителя всички факти, които евентуално да обусловят извод за наличие на опасност да се затрудни или осуети осъществяването на правата по съдебното решение, както и да представи доказателства за тях, ако е възможно.

Преценката за вероятната основателност на иска се извършва въз основа на въведените твърдения и подкрепящите ги писмени доказателства – чл. 391, ал. 1, т. 1 ГПК, а когато ищецът не разполага с убедителни писмени доказателства, при условие за представяне на парична или имотна гаранция по чл. 180 и чл. 181 ЗЗД в определен от съда срок. Следователно, законът задължава съдът да допусне обезпечението винаги когато искът е допустим и е налице обезпечителна нужда. Вероятната му основателност може да се базира върху изразената от ищеца готовност да извърши обезпечението по чл. 180 и чл. 181 ЗЗД за вредите, които ответникът ще претърпи, ако обезпечението е неоснователно.

Тук допустимите доказателствени средства са писмени, като с тях молителя доказва твърдените факти. Формирането на вътрешното убеждение на съдията досежно фактическите твърдения се извършва въз основа на оценка на доказателствата, която оценка е различна от тази, която съдът осъществява в производството по постановяване на съдебното решение. В производството по обезпечение на иск преценката е обща, съобразно нуждите на обезпечителния процес и при липса на доказателства, или при недостатъчни доказателства, за установяване на претенцията, обезпечението се допуска при гаранция. Правилата за преценка на доказателствата са същите, както и тези в исковия процес. Оценката на доказателствата се извършва от съдията по вътрешно убеждение, съобразявайки обвързващата доказателствена сила, която законът е придал към някои документи – чл. 179 и чл. 180 ГПК. Тук не се извършва пълно доказване на фактите, достатъчно е степен на вероятност, че фактът съществува. Съдът не следва да се ангажира с предварително становище за произтичащите от фактите, права, тъй като така ще се формира мнение по съществуването на спора, а предreshаването на спора е недопустимо.

Изложеното обаче не изключва правомощието на съда по обезпечението да обсъжда значението на писмените доказателства, с които ищецът обосновава искането за защита на застрашеното субективно право. Когато те категорично изключват извода, че съществува, съдът следва да откаже обезпечението на иска, а не да го допуска при представяне на парична или имотна гаранция по чл. 180 и чл. 181 ЗЗД. Обезпечителният процес предоставя защита на застрашеното право, когато без обезпечението за ищеца ще бъде невъзможно или ще се затрудни осъществяването на правата по решението (чл. 56 и чл. 117, ал. 1 от Конституцията, чиято проекция е чл. 391 ГПК). Субективното право не е застрашено, когато представените писмени доказателства го изключват. За правопорядъка е от значение възникналите граждански правоотношения да са законосъобразни, респ. да получат защита при незаконосъобразно развитие. За правопорядъка е без значение дали и кога ще се предяви иск за гражданско право, което не съществува, респ. дали и кога ще влезе в сила решението за отхвърлянето на такъв иск.

В заключение, за да допусне исканото обезпечение съдът, пред който се развива обезпечителното производство е необходимо да извърши преценка за вероятната основателност на иска. За тази своя преценка той изхожда от представените към молбата и приети по делото, образувано по предявения иск, чието обезпечение се иска, писмени доказателства, които съдържат доказателствени факти, установяващи претендираното право или изключващи, унищожавачи или погасяващи отричаното право.